

Sygn. akt II CZ 81/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSA Jacek Grela

w sprawie z powództwa R. J.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej w J.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 stycznia 2015 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 maja 2014 r.,

1. oddała zażalenie,

2. przyznaje adw. J. R. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu zażaleniowym, przy czym kwotę tę powiększa o stawkę podatku od towarów i usług należną od czynności tego rodzaju,

3. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda R. J. od wyroku tego Sądu z dnia 12 grudnia 2013 r. jako spóźnioną. Sąd wyjaśnił, że powód złożył w terminie wnioski o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem połączony z wnioskiem o ustanowienie dla niego adwokata z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Apelacyjnym ustanowił dla powoda adwokata postanowieniem z dnia 10 stycznia 2014 r., a Okręgowa Rada Adwokacka w [...] w dniu 29 stycznia 2014 r. wskazała, że pomoc prawną będzie powodowi świadczył adw. J. R. Sąd doręczył wyznaczonemu pełnomocnikowi odpis wyroku z uzasadnieniem w dniu 10 lutego 2014 r. i od tego dnia liczył bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Po doręczeniu wyroku z uzasadnieniem do Sądu wpłynęło kolejne pismo Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia 20 lutego 2014 r. ponownie wyznaczające adw. J. R. pełnomocnikiem z urzędu powoda, które Sąd ocenił jako pozbawione znaczenia. Skarga kasacyjna została wniesiona w dniu 23 kwietnia 2014 r., tymczasem termin do jej złożenia, liczony od doręczenia adwokatowi z urzędu wyroku z uzasadnieniem dokonanego w dniu 10 lutego 2014 r. upłynął 10 kwietnia 2014 r.

Powód wniósł zażalenie na to postanowienie, domagając się jego uchylenia i przyznania pełnomocnikowi z urzędu kosztów udzielonej pomocy prawnej. Zarzucił, że doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, dokonane do jego rąk w dniu 10 lutego 2014 r. nie wywarło skutku, ponieważ w tym czasie nie był jeszcze pełnomocnikiem powoda. Został nim dopiero z chwilą prawidłowego poinformowania go o fakcie wyznaczenia adwokatem powoda z urzędu, co miało miejsce 24 lutego 2014 r..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zapewnienie stronie pomocy prawnej z urzędu wymaga podjęcia czynności nie tylko przez Sąd, ale także współdziałania organów samorządu adwokatury lub radców prawnych. Postępowanie mające na celu ustanowienie adwokata lub radcy prawnego wszczyna wnioski strony (art. 117 § 1 - 3 k.p.c.), o którego zasadności sąd rozstrzyga postanowieniem (art. 117 § 3 k.p.c.). Jest to jednak postanowienie przesądzające jedynie prawo strony do korzystania z pomocy prawnej świadczonej przez profesjonalnego pełnomocnika nieodpłatnie lub częściowo odpłatnie, sąd nie

ustanawia pełnomocnika imiennie, nawet jeśli wnioskująca strona, korzystając z możliwości przewidzianej w art. 117³ § 3 k.p.c., sprecyzowała osobę, której pomoc chciałaby uzyskać. Sąd, po wydaniu postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika zwraca się do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych o wyznaczenie imiennie adwokata lub radcy prawnego, doręczając odpis postanowienia, będący źródłem obowiązku wyznaczenia adwokata lub radcy przez samorząd, jak również - wraz z decyzją o wyznaczeniu - podstawą jego umocowania do reprezentowania strony. Decyzję konkretyzującą osobę adwokata lub radcy prawnego organ samorządu podejmuje niezwłocznie, w maksymalnym terminie dwutygodniowym. Zgodnie z art. 118 k.p.c. ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem mu pełnomocnictwa procesowego, które jednak do czasu wyznaczenia konkretnego pełnomocnika i zawiadomienia o tym sądu przez organ samorządu adwokackiego lub radcowskiego pozostaje blankietowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1998 r., II UZ 13/98, OSNAPiUS 1999/4/149). Wybór adwokata lub radcy, który zastępować będzie z urzędu stronę jest decyzją organu samorządowego, dokonywaną w granicach jego kompetencji. Pozostawienie decyzji samorządowi zawodowemu milcząco zakłada jej uzgodnienie z wyznaczanym członkiem grupy samorządowej, a co najmniej poinformowanie go o fakcie nałożenia na niego przez władze samorządowe określonego obowiązku. Zawiadomienie sądu o osobie i adresie do doręczeń wyznaczonego pełnomocnika, do którego okręgowa rada adwokacka lub okręgowa izba radców prawnych jest zobligowana na podstawie art. 117³ § 2 k.p.c., powoduje, że sąd od chwili otrzymania zawiadomienia traktuje postępowanie w sprawie ustanowienia pełnomocnika świadczącego stronie pomoc prawną z urzędu za zakończone, a wskazaną w nim osobę - za umocowaną w świetle art. 118 k.p.c. do reprezentowania strony na podstawie dotychczas blankietowego postanowienia o ustanowieniu adwokata lub radcy prawnego. Artykuł 117³ § 2 k.p.c. uprawnia sąd do oparcia się na zawiadomieniu otrzymanym od właściwego organu samorządu adwokatury lub radców prawnych, które w tym zakresie traktować należy analogicznie jak zawiadomienie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa, wywołujące z chwilą zawiadomienia skutek prawny w stosunku do sądu –

zgodnie z art. 94 § 1 k.p.c. Doręczenie dokonane do rąk pełnomocnika wskazanego w zawiadomieniu okręgowej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych jest więc skuteczne, niezależnie od tego, czy został on powiadomiony przez organy samorządowe o wyborze i czy dokonując doręczenia sąd poinformuje go, że kieruje do niego korespondencję jako do pełnomocnika z urzędu.

Wskazywane przez skarżącego postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1998 r. nie może posłużyć pomocą przy rozpoznawaniu niniejszego zażalenia, ponieważ zapadło w czasie, kiedy art. 117 k.p.c. znacznie ogólniej określał postępowanie związane z ustanawianiem pełnomocnika z urzędu i nie precyzował czynności podejmowanych przez organ samorządu zawodowego adwokatury lub radców prawnych, co obecnie czyni art. 117³ § 2 k.p.c.

W rezultacie podzielić należało pogląd Sądu Apelacyjnego, że skarga kasacyjna była spóźniona, co uzasadniało jej odrzucenie i prowadzi do konieczności oddalenia zażalenia na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego uzasadnia art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 102 k.p.c., z uwagi na położenie życiowe i materialne powoda, a także charakter dochodzonych przez niego roszczeń.

Koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu zostały przyznane na podstawie § 2, § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 461).